

MARIN BACHVAROV
(1936–2006)

28 maja 2006 r., po trwającej dziewięć miesięcy ciężkiej chorobie, zmarł w Łodzi prof. zw. dr hab. Marin Bachvarov – pracownik Katedry Geografii Miast i Turyzmu w Uniwersytecie Łódzkim. Zmarł w czasie przygotowywania w Łodzi dorocznej konferencji Międzynarodowego Zrzeszenia ATLAS (The Association for Tourism and Leisure Education), której był inicjatorem i przewodniczącym Komitetu Programowego.

Marin Bachvarov urodził się 20 grudnia 1936 r. w mieście Biała w Bułgarii w rodzinie nauczycielskiej i proboszcza prawosławnego Kościoła bułgarskiego. Studia wyższe ukończył w 1959 r. na kierunku geograficznym w Uniwersytecie im. św. Klimenta Ohrydzkiego w Sofii. Nieomal zaraz po ukończeniu studiów M. Bachvarov nawiązał kontakt naukowy z geografią polską, podejmując w 1960 r. studia doktorskie na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie pod kierunkiem prof. dr. hab. Jerzego Kostrowickiego przygotował pracę doktorską (obronił ją w 1964 r.). Właśnie w tym okresie M. Bachvarov zetknął się po raz pierwszy z Łodzią

Prof. Marin Bachvarov, a member of the Department of Urban Geography and Tourism at the University of Łódź, died on 28th May 2006 after a nine-month struggle with severe illness. He died while preparing the annual ATLAS conference (Association for Tourism and Leisure Education), this year to be held in Łódź, of which he was the initiator as well as chairman of the programme committee.

Marin Bachvarov was born on 20th Dec 1936 in Byala in Bulgaria, into a family of a teacher and a Bulgarian Orthodox priest. He graduated from the geography department at St Kliment Ohridski University in Sofia in 1959. Almost immediately after graduation he became involved in Polish geography by starting his doctoral studies at Warsaw University in 1960. He prepared and defended his PhD thesis in 1964 under the supervision of Prof. Jerzy Kostrowicki. At that time he had his first contact with

i geografami łódzkimi, bowiem jego rozprawa doktorska dotyczyła funkcji zaopatrzeniowej strefy podmiejskiej Łodzi.

Po powrocie do Bułgarii M. Bachvarov podjął pracę w uniwersytecie sofijskim, gdzie w 1976 r. został docentem, a w latach 1980–1994 kierował jedyną w Bułgarii i, prawdopodobnie jedyną wówczas w Europie Środkowowschodniej, Katedrą Geografii Turyzmu. Był to okres dużej aktywności naukowej i organizacyjnej, a także licznych międzynarodowych kontaktów naukowych zarówno Profesora Bachvarova, jak i pracowników kierowanej przez Niego Katedry.

W 1991 r. M. Bachvarov obronił pracę habilitacyjną nt. *Turystyka w środowisku osiedli* i został mianowany profesorem. W 1995 r. podjął pracę jako profesor kontraktowy w Katedrze Geografii Miast i Turyzmu Uniwersytetu Łódzkiego, a w roku 1999 został mianowany przez Ministra Edukacji profesorem zwyczajnym w tej Katedrze, gdzie pracował do śmierci.

Badawczo zainteresowania Profesora koncentrowały się wokół trzech subdyscyplin geograficznych. Prowadził bardzo rozległe i wszechstronne badania w zakresie geografii turystyki, które przyniosły Mu międzynarodową pozycję naukową. W mniejszym stopniu, i to głównie w ostatnich kilkunastu latach, interesował się również geografiami społeczną i geografiami polityczną, publikując kilkanaście prac z tego zakresu. Brak dostępu do pełnej bibliografii Jego prac pozwala obecnie na identyfikację ok. 150 publikacji naukowych, wśród których są zarówno artykuły, notatki naukowe i recenzje, jak i książki naukowe oraz podręczniki akademickie. O ile miarą pozycji naukowej mogą być kraje i języki, w których ukazują się publikacje, to prace Profesora były drukowane w 10 krajach i w tylu też językach. Od czasu podjęcia stałej współpracy z Uniwersytetem Łódzkim dużą część opracowań dotyczących geografii turystyki prof. M. Bachvarova wydano w czasopiśmie naukowym *Turizm*. W latach 1990–2005 w tym czasopiśmie opublikował sam lub we współautorstwie dziewięć artykułów naukowych, pięć recenzji prac obcojęzycznych oraz dwa sprawozdania. Część z tych artykułów ma fundamentalne znaczenie dla rozwoju geografii turystyki („Istota i właściwości przestrzeni rekreacyjno-turystycznej”, „Region turystyczny – nowe treści w starej formie”, „Relacje pomiędzy pojęciami rekreacja i turystyka”).

Ta rozległość publikowania prac związana była z bardzo aktywną współpracą międzynarodową

Łódź and Łódź geographers because his doctoral work on the 'supply' function in the rural-urban fringe of the city.

On returning to Bulgaria he started work at Sofia University where in 1976 he became a senior lecturer (*docent*), and from 1989–1994 was the head of the Department of Tourism Geography, at that time the only Bulgarian department and probably the only one in Central and Eastern Europe. It was a period of intensive academic and organizational activity both in the life of Prof. Bachvarov himself and the members of his department. It was a period that also involved frequent international academic contacts.

In 1991 he defended his habilitation thesis *Tourism in the Environment of Settlements* and was appointed professor (*profesor kontraktowy*). In 1995 he started work at the Department of Urban Geography and Tourism at the University of Łódź, and in 1999 was appointed full professor (*profesor zwyczajny*) by the Minister of Education, remaining at the department until the end of his life.

His interests focused around three geographical sub-disciplines. He conducted large-scale and comprehensive research in the field of tourism geography which won him international academic status. To a lesser extent in recent years he was also interested in social and political geography and published several works devoted to issues in these fields. In the absence of access to a full bibliography of his works, we can identify only about 150 publications including articles, academic notes, reviews, books and student textbooks. If a person's academic status could be measured by the number of countries and languages in which their work is published, his would be outstanding, as his works have appeared in ten countries and in the same number of languages. Since he started co-operating with the University of Łódź, a large part of his work on the geography of tourism has been published in the *Turizm* academic journal.

From 1990–2005 he published nine articles, five reviews of foreign works and two reports himself or in co-operation with others. Some of these articles are funda-

Profesora. Był m.in. członkiem Komisji Turystyki i Czasu Wolnego (*Commission of the Geography of Tourism and Leisure of the International Geographical Union*) w latach 1988–1996 i 2000–2004. Uczestniczył w licznych kongresach Międzynarodowej Unii Geograficznej oraz posiedzeniach grup roboczych i komisji tej międzynarodowej organizacji geografów. Był również stałym współpracownikiem międzynarodowego zrzeszenia ATLAS (*The Association for Tourism and Leisure Education*), a także koordynatorem międzynarodowego projektu Tempus pt. „Udoskonalenie zarządzania turystyką i hotelarstwem” (kierownictwo w Dublinie) oraz „Integracja mniejszości w Bułgarii” (1992–1994) – projekt bułgarsko-holenderski.

Bardzo bogaty jest wykaz uniwersytetów, w których wykładał prof. M. Bachvarov. Nie mogąc obecnie ustalić pełnej listy, wymienimy tylko niektóre Uniwersytety: Paryż 7 i Paryż 10, Angers (Francja), Moskwa, Kaliningrad, Smoleńsk (Rosja), Quebec (Kanada), Mińsk (Białoruś), Lund (Szwecja), Greifswald (Niemcy), Thesaloniki (Grecja). Oczywiście do tej listy należy dodać wyższe uczelnie w Bułgarii i w Polsce.

Wieloletni, nieomal codzienny kontakt z Profesorem pozwala mi na bardziej osobiste refleksje, pozbawione liczb, nazw krajów, instytucji czy terminów naukowych.

Profesor Marin Bachvarov był człowiekiem pełnym pomysłów naukowych, którymi dzielił się z młodszymi i starszymi, m.in. uczestnicząc bardzo aktywnie w comiesięcznych zebraniach naukowych naszej Katedry. Miał własne poglądy i własne osądy, do których nikogo nie starał się przekonać. Był osobą na wskroś tolerancyjną i generalnie wszystkim przyjazną. Odnaczał się specyficznym poczuciem humoru, był dowcipnym, a nade wszystko, znakomitym partnerem zarówno w pracy naukowej, jak i w życiu towarzyskim. Mogę z przekonaniem powiedzieć, że Marin Bachvarov był dobrym człowiekiem, bez reszty oddanym nauce, która była jego pasją i życiem.

Prof. Bachvarov, urodzony w Bułgarii i wychowany w kulturze tamtego narodu, miał poczucie wspólnoty słowiańskiej i, szerzej, europejskiej. Długoletnie kontakty z Polską spowodowały, że czuł się również Polakiem, a własną rodzinę zainspirował do poznania naszego języka, kultury i obyczajów. Czuł się wśród nas dobrze, a my uważaliśmy go za jednego z nas. Jego odejście jest dużą stratą dla geografii turystyki na świecie, jest tak-

mental to the development of tourism geography (*The Nature and Characteristics of Tourist-Recreational Space, The Tourism Region – New Meaning in an Old Form, and Relations between the concepts of Recreation and Tourism*).

His remarkable body of work resulted from his lively international activity. He participated in numerous conferences of the *International Geographical Union* and meetings of its working groups and commissions. Among other things, he was a member of the *Geography of Tourism and Leisure Commission* in 1988–1996 and 2000–4. He also worked with ATLAS, was the coordinator of an international *TEMPUS* project “Improving Tourism and Hotel Services” (directed from Dublin), and also of a Bulgarian–Dutch project entitled “Integration of Minorities in Bulgaria” (1992–1994).

The list of universities where Prof. Bachvarov gave lectures is very long. Let us quote here only some: Paris 7, Paris 10 and Angers (France), Moscow, Kaliningrad and Smolensk (Russia), Quebec (Canada), Minsk (Belarus), Lund (Sweden), Greifswald (Germany), Thessaloniki (Greece). The list of course includes Polish and Bulgarian universities as well.

The many years I knew him personally bring reflections far beyond the names of countries, figures, institutions or academic achievements.

Prof. Marin Bachvarov was a man full of ideas which he shared with both younger and older colleagues by participating in the monthly departmental meetings. He had his own opinions and beliefs but he never tried to persuade others to share them. He was extremely tolerant and friendly to everyone, had a great sense of humour and was a wonderful colleague both in professional and social life. I can personally say that Marin Bachvarov was a kind man, and devoted to learning – the essence of his life.

Prof. Bachvarov, born in Bulgaria and brought up in the culture of that nation, also had a strong sense of both Slavonic and European communities. While his many years of contact with Poland had made him feel Polish as well and he inspired his own family to learn our

że ogromną stratą dla zespołu Katedry Geografii Miast i Turyzmu Uniwersytetu Łódzkiego, z którym współpracował przez ostatnie, bardzo aktywne, 10 lat swojego życia. Symbolem dwóch ojczyzn Profesora Marina Bachvarova może być fakt, że był On odznaczony m.in. Medalem świętych Cyryla i Metodego, przyznany przez Rząd Bułgarski, oraz Honorową Odznaką Polskiego Towarzystwa Geograficznego.

language, culture and customs. He felt at home here and we considered him as one of us too. His departure is a grave loss to tourism geography and, following ten years of active co-operation, to the staff of the Department of Urban Geography and Tourism. Symbolic of the two homelands he loved are the awards of the SS Cyril and Methodius Medal by the Bulgarian government, as well as the Medal (*Honorowa Odznaka*) of the Polish Geographical Association (*Polskie Towarzystwo Geograficzne*).

Czerwiec 2006.
Stanisław Liszewski

June 2006
Stanisław Liszewski

